

FONS EUROPEUS DE RECUPERACIÓ

PROPOSTES amb COMPROMÍS
REPENSEM EL FUTUR

 compromís Alacant

ÍNDEX

Introducció

Propostes

I - EMERGÈNCIA CLIMÀTICA, TRANSICIÓ ECOLÒGICA I INNOVACIÓ

Centre de Referència d'Investigació sobre l'Aigua

Anells Verds

Connexió per corredor sostenible entre el Saladar d'Aigua Amarga i el Clot de Galvany

II - MOBILITAT SOSTENIBLE

MOBILITAT FERROVIÀRIA

Ampliació del TRAM

MOBILITAT URBANA

Recupera el Centre

III - REHABILITACIÓ HABITATGE I EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

Plan de Rehabilitació de Vivienda "RehabilitAlacant"

Sistema de gestió intel·ligent del consum energètic del municipi

Smart Contractes d'Energia

IV - MODERNITZACIÓ D'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Projecte lligat a la innovació en l'administració local

V - GESTIÓ DE RESIDUS URBANS

Instal·lació de software en el 5é contenidor d'orgànica

Instal·lació d'una compostera metropolitana

VI - EMPRENDURISME DIGITAL I INNOVACIÓ

Capçalera d'Innovació (ESCORXADOR)

VII - INCLUSIÓ SOCIAL

Construcció de Centre Sociocomunitari en Colònia Requena i Centre de Majors a Benalua

VIII - CULTURA I PATRIMONI

Plataforma de realitat augmentada del patrimoni cultural "L'altra Alacant"

Reflexions finals

Alacant en l'escenari de la renovació urbana: bon govern, aliances i transversalitat

La **pandèmia del Covid 19** ha generat una enorme crisi econòmica, sanitària i social a escala mundial que afegit sofriment i una enorme incertesa sobre el futur. Per a pal·liar els seus efectes devastadors la Unió Europea mobilitzarà 750.000 milions d'euros amb l'objectiu d'ajudar els Estats comunitaris a reactivar la seua economia, reconstruir la cohesió social i enfortir els sistemes públics de salut. Aquesta injecció de fons sense precedents suposa una oportunitat extraordinària per a afrontar el futur amb una certa tranquil·litat. Per una altra banda, esta dinàmica deu incitar a totes les institucions a mobilitzar recursos d'altres procedències i tindre en compte altres prioritats en la distribució de pressupostos per a atendre les necessitats més peremptòries, eludint l'arbitrarietat i l'opacitat. En molts casos, este nou cicle deu estar protagonitzat per aliances de geometria variable entre les institucions i expressions organitzades de la societat civil.

El repte, ara, és aconseguir que eixos diners s'invertisquen en **projectes que promoguen vertaderes transformacions estructurals**, sostenibles en el temps, que donen resposta a la crisi associada al canvi climàtic, accelerant la transició ecològica que ha de ser clau en la reconstrucció, apostant per la digitalització i la innovació com a oportunitat per al creixement i la creació d'ocupació, i tot això sense perdre de vista els eixos transversals de la lluita contra les bretxes de gènere i l'especial vulnerabilitat del col·lectiu de joves, que ja ve arrossegant les conseqüències de la crisi financera de 2008. Es tracta, en definitiva, d'activar projectes estratègics lligats als Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030 de Nacions Unides, des d'un enfocament netament transformador. En última instància es tracta d'evitar que la suma de les crisis provoque més discriminació, per la qual cosa la perspectiva de generació d'igualtat és necessària per damunt de tot.

Una oportunitat com esta exigeix un esforç del govern, de l'oposició i del conjunt de la societat a l'altura del repte que afrontem, que permeta aconseguir els **consensos necessaris** sobre els grans temes que tenim arracades com a ciutat. És imprescindible activar un diàleg que construisca consensos polítics, aliances institucionals i territorials i que contemple també un marc de col·laboració públic-privada. Per eixa raó Compromís va proposar al Ple Municipal el mes de gener la constitució d'una Comissió Municipal per a debatre, discutir, negociar,

pactar quins projectes presentarem per a captar Fons Europeus. La primera i única reunió de la Comissió ha servit per a acceptar el Pla de Treball proposat per Compromís i conèixer el document que està preparant l'equip de govern. S'està recopilant diferents propostes plantejades per les àrees municipals i que estan relacionades amb els objectius dels Fons i la Comissió de Recuperació d'Alacant. A més, es va obrir un termini fins a finals del mes de març per a traslladar les propostes de projectes per part dels grups municipals i es continua esperant la convocatòria del Consell Social per a incorporar-los a aquests debats i treballs.

Un repàs per la història recent d'Alacant posa en evidència importants **mancances** que sistemàticament hem sigut incapaces de solucionar:

1. Un model econòmic feble i poc resilient orientat cap al negoci de benefici immediat.
2. Una identitat pròpia excloent, només centrada en algunes elits i arrelada al voltant del tòpic de la bonança climàtica i el victimisme davant València, que ens afebleix en el conjunt de l'esquema autonòmic, i tracta d'ocultar moltes de les nostres pròpies incompetències transferint-les a "uns altres" –amb independència de la realitat del centralisme–.
3. El creixement d'una dualitat urbana insolidària i que fa fallida la cohesió.
4. La incapacitat d'integrar plenament en la trama de la vida urbana les millors novetats: UA, EUIPO, Casa Mediterrani, són actius desaprofitats.
5. Una indefinició urbanística que torna a la ciutat il·legible, allunya el seu dibuix de les necessitats socials o econòmiques i permet la destrucció de capital simbòlic, siguen monuments o la façana litoral, mentre no integra la problemàtica mediambiental en els grans debats.
6. I, finalment, l'establiment d'elits poc interessades a organitzar lideratges imaginatius, cultes, recognoscibles i oberts a sectors que provenen de noves realitats econòmiques. Elits amb projectes econòmics conservadors, sovint parasitaris, i sense interès per la regeneració política. El que es reflecteix en un Ajuntament burocràtic, sense protagonisme en grans definicions, i sense alé estratègic.

Aquest és, a grans trets, el diagnòstic d'una ciutat sobre la qual urgeix intervindre, i urgeix fer-ho sense perdre de vista una senzilla reflexió: el que hem anomenat "reconstrucció", si queda en mans dels beneficiaris d'esta història, significarà, essencialment, tornar al passat. No podem confondre reconstrucció amb "això" perquè insistir en els errors acumulats ens portarà al balafament, a la pobresa i a la suma de desacords.

A la vista d'aquest mapa de situació de la ciutat, proposem diverses **línies d'acció** que haurien de constituir el full de ruta estratègic en la qual integrar les actuacions concretes:

1. Cal evitar que a la dualitat socioeconòmica i territorial se sume una altra bretxa: la d'una base laboral feble i sense qualificació enfront de les noves ocupacions beneficiades per la reconstrucció i secundats pels sectors emergents. No deixar a ningú arrere significa, entre altres coses, no oblidar a esta part de la població. I això passa, sobretot, per reduir la dependència de determinada mena d'hostaleria i xicotet comerç, promovent la qualificació i integrant la modernització de les estructures de gestió i la digitalització com a alternativa.
2. Hem de revisar el nostre model turístic per a dotar-lo d'autonomia respecte del seu entorn: sense renunciar a les seues rendes d'oportunitat geogràfica, tampoc hipoteque, en el seu nom, les decisions en matèria urbanística o cultural. Cal avançar cap a un turisme urbà, experiencial, que vol gaudir d'una ciutat real, neta, còmoda i ben organitzada, i no d'un decorat per a turistes o de l'aglomeració d'ofertes similars que es tornen molt fràgils en els períodes de crisis.
3. És important redefinir una política cultural entesa com un motor d'identitat i generació de riquesa, però no una cultura apegada als gustos de les majories municipals sinó una cultura poliforme, en mans de professionals i buscant nínxols en els competitiu mercats existents i com a element d'atracció de professionals i emprenedors.
4. És necessària la modernització comercial, xicotet-industrial i d'una altra classe de serveis, essencialment descentralitzats, però aquesta ha de contemplar-se d'una manera integral, com a part dels desenvolupaments urbans, de la sostenibilitat dels barris, de l'emergència de noves centralitats i de la implicació de la ciutadania en la seua realitat més immediata. Les subvencions a fons perdut, l'obsequi del poder polític a empreses -a vegades de pura subsistència- no seran possibles. Per això, la viabilitat de les empreses, el manteniment dels llocs de treball, la incorporació de noves realitats verdes i digitals, requereix noves fórmules.

Fer dependre les ajudes i inversions en capital humà i social de la integració en Aliances, promogudes pels poders públics en diàleg amb entitats empresarials, sindicals, professionals i cíviques serà una cosa essencial.

Sabem que els Fons seran gestionats per l'Estat a través d'organismes centralitzats, i que la co-governança amb les comunitats autònomes no és gens clara. Però més enllà de considerar imprescindible el protagonisme autonòmic en la gestió dels Fons, devem també reivindicar que també arriben a les administracions locals atès que són l'administració més pròxima que rep l'impacte de la crisi i la gestió de la proximitat és un valor de bon govern.

Per tant, des del convenciment que ens trobem davant una altra -potser la més clara i propícia- oportunitat d'avançar cap a un altre model de ciutat, -que es reclama en la **Comissió de Recuperació d'Alacant**-, proposem ací una sèrie d'actuacions amb major o menor nivell de desenvolupament en la seua definició, que anirem ampliant atès que estem parlant d'una estratègia de recuperació europea de llarg recorregut.

Són propostes que s'insereixen en els projectes tractors anunciats per la Generalitat Valenciana, els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030 de Nacions Unides i, per tant, també en quatre eixos transversals definits per la Comissió Europea i assumits pel Govern d'Espanya en el "Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència".

Des de Compromís hem treballat amb la voluntat i convicció de ser útils a la ciutadania alacantina. Hem desenvolupat propostes perquè puguen ser assumides, treballades i implementades des de l'Àrea de Coordinació Tècnica que ha de tindre format l'Ajuntament per a coordinar i centralitzar les propostes municipals. Un òrgan de coordinació que ha de seguir en funcionament durant les posteriors fases de concreció, licitació i execució de les propostes per a assegurar l'agilitat i control de la gestió dels projectes que finalment siguen seleccionades pels organismes competents com a aptes per a rebre Fons Europeus de Recuperació.

Propostes

I - EMERGÈNCIA CLIMÀTICA, TRANSICIÓ ECOLÒGICA I INNOVACIÓ

(Projectes tractors 4/5 GVA) - ODS (7-9-13-15-17)

1. Centre de Referència d'Investigació sobre l'Aigua

Cal impulsar la **innovació en la gestió dels recursos hídrics** en el territori on comença la desertificació en Europa i extremadament fràgil davant la crisi climàtica.

Este organisme hauria d'estar vinculat al desenvolupament de l'actual Institut Universitari de l'Aigua de la UA i participat per la Generalitat Valenciana i l'Ajuntament d'Alacant mitjançant Aguas de Alicante. Este projecte pot representar un eix de l'ampliació del Parc Tecnològic Universitat d'Alacant, a situar en Rabassa. Al seu voltant caldria articular un projecte verd, basat en la sostenibilitat i l'eficiència hídrica que recupere les llacunes i l'entorn amb espècies autòctones, deixant espai per a les energies renovables a través d'Horts solars.

La lluita contra la crisi climàtica és un objectiu clau de l'Agenda 2030 i els Fons Europeus, i l'acceleració del fenomen de la desertificació és un dels símptomes

més evidents que actua contra la biodiversitat, la pèrdua de sòl agrícola i la capacitat de retindre en el sòl l'aigua de pluja.

Les crisis pels recursos naturals pronostiquen una quantitat de morts i misèria molt superior al que estem patint amb la pandèmia i processos migratoris molt importants. Per això, la investigació sobre com garantir recursos hídrics viables per a l'agricultura i aptes per al consum humà, esdevé de summa importància arreu del món i vital en la conca mediterrània. Israel, sens dubte és un exemple de com afrontar les polítiques hídriques.

A més, a més, este projecte incorporaria el disseny i l'ordenació de l'espai de Rabassa, un territori estratègic en l'àrea metropolitana d'Alacant que podria passar d'haver sigut símbol de l'especulació urbanística a símbol de la sostenibilitat.

Este projecte s'enclavaria en l'economia del coneixement, un sector clau per a diversificar el model productiu i suposa avançar en la integració de la UA en la ciutat d'Alacant, a més d'estar sustentat per la cooperació interadministrativa Ajuntament d'Alacant, GVA i UA.

2. Anells Verds

És la recuperació d'un projecte que va plantejar-se fa uns anys a la ciutat d'Alacant, consistent en dissenyar dos cinturons verds, una escala metropolitana i l'altre a escala local. Els anells verds han estat una estratègia urbana d'èxit en moltes ciutats i tenim l'exemple de Vitoria-Gasteiz com a espill on s'han mirat altres ciutats. El disseny a Alacant s'assemblaria més a un cor, i la part inferior seria el corredor litoral.

En l'àmbit local, que seria el més senzill per poder planificar i pensat per fases, este cinturó verd suposa per tot l'oest de la ciutat des de Bàver que pot relacionar espais d'oportunitat, com són la Serra del Porquet (BIC des de 2018) fins a les Torres de l'Horta (actualment en procés d'elaboració d'un Pla Especial), passant per Rabassa i per Orgègia.

Es tracta de recuperar esta idea generada fa uns anys a la ciutat per a **crear una frontera verda d'amortiment entre la ciutat i el camp** mitjançant l'augment de zones verdes i d'esplai, la connectivitat amb altres espais ecològics i la conservació dels usos naturals del territori. A més, representa una barrera enfront del creixement urbanístic d'Alacant i funcionaria com un complement dels futurs Corredor Litoral d'Alacant i Parc Central.

A més, a més el fet també interessant per a la definició d'este projecte és que marcaria un punt d'inflexió en la planificació urbanística de la ciutat, i un avanç molt positiu de les línies mestres del futur PGOU.

Respecte del cinturó verd metropolità el projecte podria ser liderat des de la Mancomunitat de l'Alacantí. Un projecte d'escala metropolitana que pot integrar-se en el Pla d'Acció Territorial Alacant-Elx, impulsat per la Generalitat Valenciana, com una de les seues actuacions estratègiques. Per tant, podria ser un projecte on també cal requerir la participació de l'administració autonòmica

3. Connexió per corredor sostenible entre el Saladar d'Aigua Amarga i el Clot de Galvany

Es tracta un projecte recollit en el PATIVEL i el PAT Alacant-Elx i hauria de ser fruit de la cooperació entre les ciutats d'Alacant i Elx i la Generalitat Valenciana. És important reforçar vincles amb la ciutat d'Elx, desenvolupar projectes conjunts entre les dues ciutats per tal de generar models de cooperació estables en qüestions com la planificació territorial, les infraestructures verdes o la gestió estratègica de les infraestructures comunes.

Es tracta d'una infraestructura verda, **apta per a la mobilitat sostenible, que connecta dos espais d'alt valor ecològic** i fomenta la cooperació institucional entre dues ciutats que compartixen Àrea Funcional i són claus per a l'equilibri territorial del País Valencià.

II - MOBILITAT SOSTENIBLE

MOBILITAT FERROVIÀRIA

(Projecte Tractor 8) - ODS (7)

4. Ampliació del TRAM

Sol·licitar a la Generalitat Valenciana, que igual que farà amb la connexió del TRAM amb l'Estació d'ADIF, buscar finançament europeu per als projectes d'**ampliació del TRAM en la ciutat i la comarca de l'Alacantí**. L'ampliació del TRAM és una oportunitat per a reforçar la cohesió i connectivitat de la comarca de l'Alacantí i millorar la connexió amb l'hospital de Sant Joan.

Pel seu compte és necessària l'expansió del TRAM als barris del sud i promoure la millora de la mobilitat que el TRAM ha suposat pels barris de la ciutat on està funcionant. En este àmbit local cal discutir sobre quin seria el traçat d'esta ampliació als barris del sud de la ciutat, bé per la façana marítima o buscant la Via Parc a l'altura del Parc Central, baixant després cap a Sant Gabriel.

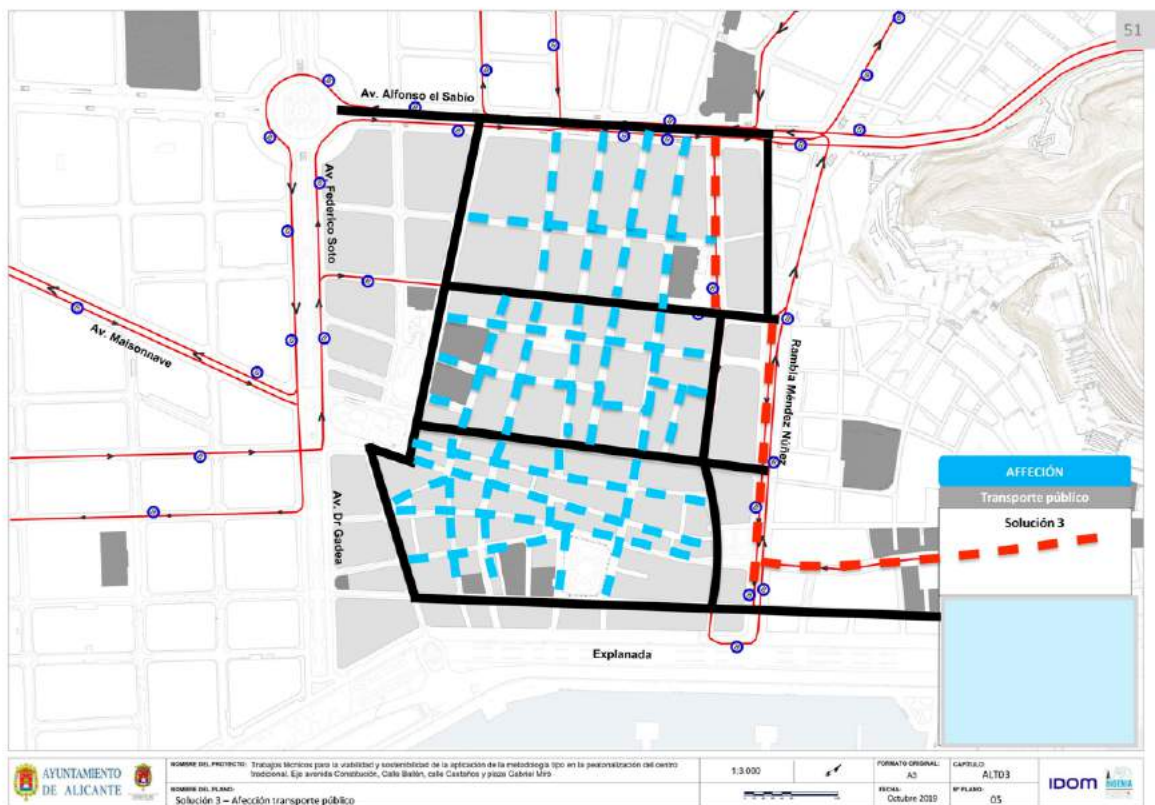
Per tant, cal proposar des dels municipis de la comarca de l'Alacantí que la Generalitat Valenciana incloguera estes inversions entre les propostes lligades a la mobilitat sostenible.

De la mateixa manera, caldria demanar al Govern de l'Estat que valorara la inclusió del projecte de connexió Alacant-Aeroport-Elx, dins de la seua proposta d'infraestructures ferroviàries que presente a la UE. Seria una bona oportunitat per agilitzar la recuperació de la "variant de Torrellano", millorant la connectivitat amb la infraestructura més potent en tèmres turístics econòmic i per a la nostra posició geoestratègica a escala global.

MOBILITAT URBANA

ODS (7-11)

5. Recupera el Centre

El gran repte de les ciutats del segle XXI és el de les ciutats. En l'actualitat, el 50% de la població mundial viu en ciutats. En les pròximes dècades arribarà al 70%. L'emergència climàtica urgeix la transformació radical dels espais urbans. El model actual de ciutat es basa en el vehicle privat per a la mobilitat dels veïns. Actualment, les ciutats espanyoles dediquen més del 60% del seu espai públic (directament o indirectament) a l'automòbil, sotmetent-lo a unes condicions d'entorn inadmissibles. El soroll, la contaminació atmosfèrica, els accidents de trànsit són, entre altres, variables que veuen superats els límits i que minven la

qualitat urbana i l'espai dedicat al vianant i a la resta de maneres de transport. El vehicle privat condiona, al seu torn, la resta dels usos i funcions de l'espai públic.

La ciutat d'Alacant no és una excepció a aquest problema. El Centre Tradicional d'Alacant està format per uns carrers transversals, paral·leles a la mar, i altres perpendiculars que formen una quadrícula característica d'un eixample. Aquesta configuració afavoreix la implantació d'una estructura de conversió en zona de vianants de vials formant el que denomina "supermanzanas". Els carrers d'aquesta zona són d'un sol carril per sentit, amb una banda d'aparcament d'automòbils o motocicletes. L'ample d'aquests carrers és de 9 mts amb el que les voreres són estretes, agreujat per l'existència en moltes d'elles de bolardos per a evitar que els cotxes es puguen a les voreres, estrenyent encara més les voreres

Per això proposem un projecte de pacificació del trànsit, desenvolupat per fases i que presenta com a dissenys centrals **l'eliminació del trànsit privat en la Rambla, el disseny de "supermanzanas"** i la reordenació dels itineraris del transport públic col·lectiu. La primera fase del projecte, que també presentem en un document adjunt, compta amb valoració econòmica.

Aquest projecte podem alinear-lo amb els reptes de recuperació i millores de l'espai urbà que assenyalen els ODS i representa una oportunitat molt interessant com a estratègia de recuperació postpandèmia del cor de la Ciutat.

Objectius

- Pacificació del trànsit per a recuperar el centre com a espai per a viure i passejar, amb la recuperació de l'espai públic per a les persones i generació de nous espais de convivència.
- Potenciar l'eix cultural vertebrat pel Teatre Principal i la recuperació del Cinema Ideal que representa l'inici de la dorsal cultural que caldria cohesionar que aconseguiria també el Mercat Central, l'Hospital del Rei, l'ADDA, l'antiga Fàbrica de Tabacs i el Marq. Una diagonal que suposaria la millor estratègia per a dotar de coherència una nova ruta, molt potent, cultural, patrimonial i turística bàsica per a produir sinergies de noves oportunitats en les seues zones d'influències urbanes. Aquesta estratègia requereix la coordinació amb l'EDUSI Alacant i la col·laboració amb les administracions provincial i autonòmica.
- Atés que el sector de l'hostaleria i l'oci estan sent dels sectors més castigats en aquesta crisi, que generarà tancaments de negocis i desocupació, això pot provocar una desertificació de locals comercials del

Centre Tradicional i del Centre Històric, la qual cosa presenta l'oportunitat de millorar les condicions d'habitabilitat en el Centre, i poder promoure una recomposició de la seua activitat econòmica, donant ajudes a l'obertura de locals comercials, no lligats a l'oci, que equilibren els usos i activitats del Centre.

En l'ordenació del Centre Tradicional, creem tres superilles.

Una "superilla" ve definida per uns carrers perimetrals per on se circula el vehicle articular a més del transport públic. Aquest tipus de vies les denominem Vies Bàsiques. Les vies bàsiques són, al seu torn, les vies ràpides urbanes, i són les vies per on circula el vehicle de pas i el transport públic de superfície, ocupant cada manera de transport el seu propi espai, creant una xarxa específica que cobrisca tota la zona. La xarxa viària bàsica abraça diverses pomes del teixit urbà, d'ací la denominació de superilles, les quals queden definides pel perímetre que dibuixa la xarxa.

En el cas d'Alacant aquestes vénen definides pels carrers Alfonso el Savi, carrer Teatre, carrer Girona i pel carrer Sant Ferran, en sentit transversal i en sentit vertical pel carrer Àngel Lozano, carrer Tomás López Torregrosa i carrer Bailèn. Als carrers de l'interior de les superilles s'adoptarà la plataforma única, ja que la velocitat dels vehicles s'adaptarà a la dels vianants, la qual cosa suposa que l'accessibilitat per a les persones amb dificultats físiques es garantisca pràcticament en la totalitat.

Especificacions::

- Les obres d'adaptació dels carrers es podran realitzar per **fases** en funció de la disponibilitat pressupostària, encara que hi ha treballs que s'han de realitzar des d'un principi.
- S'han de desmuntar els **bol·lards** dels carrers interiors i estudiar els existents en les vies bàsiques, per a deixar únicament els imprescindibles per motius de seguretat.
- Es desmuntaran les **places d'aparcament** en superfície i es farà un estudi dels residents que viuen en la zona i les seues necessitats de places. Dins de les superilles no es podrà aparcar si no s'és resident. La distribució de

les places es farà de manera que no hi haja concentracions de cotxes en la calçada, repartint-los uniformement pels carrers.

- Per al **control d'accés** hi ha diversos mètodes, el més senzill en principi és que els residents es registren i paguen la taxa anual se'ls facilita un segell o targeta que hauran de col·locar visible en el parabrisa. Un altre sistema és la implantació de parquímetros d'última generació en la zona per als vianants en els quals cal introduir la matrícula del vehicle. Aquest sistema té l'avantatge que se sap el cotxe de què es tracta i es poden aplicar diferents tarifes (emissions zero, ressò, de minusvàlids, etc.). Es desmuntarà la senyalística existent i s'adaptarà a la zona per als vianants.
- Les obres de remodelació dels carrers pròpiament dits constaren de l'eliminació de les vorades per a deixar el **carrer en una plataforma única**. Es canviaran els paviments i materials que compliran amb els requisits de sostenibilitat (no productes asfàltics, pedres naturals amb criteri de proximitat, colors clars per a reduir la calor absorbida -i després emés- pel paviment) creació de jardineres i plantació d'arbres, mobiliari urbà.

Aquestes actuacions tenen un cost elevat i es **podran realitzar per fases**. La configuració de les superilles permet que es realitze per carrers, una illa completa o la realització en un únic projecte. Les vies bàsiques es reserven per als vehicles de pas i el transport públic de superfície (bus, autocars, taxis, etc.), a l'interior es poden crear xarxes per a cada manera o no, depenent de l'ample del carrer on l'espai per al vianant es multiplica, reservant un espai per a la càrrega i descàrrega i un altre per a l'accés als veïns, les emergències o la mateixa càrrega i descàrrega, compatibles tots ells, per la seua velocitat restringida a 10 km/h, amb la bicicleta. Quan l'ample de carrer no permet la separació formal, és possible donar una certa especialització a les vies buscant la compatibilitat entre maneres, en funció dels locals, quals d'hotels, etc.

Per a canviar la d'una forma ràpida la percepció de la zona es pot emprar tècniques més econòmiques, amb la perspectiva de provisional. Aquesta tècnica es denomina "**Urbanisme Tàctic**". Es basa en la utilització de materials com la pintura, bol·lards, jardineres, etc, d'un cost menor que donen una imatge de com quedarà els carrers una vegada implantades les superilles, alhora que poden començar a funcionar com a tals. La participació dels veïns en la imatge dels seus carrers és fonamental perquè tinga èxit l'experiència.¹

---

¹Fotografies 1 y 2: El País
Fotografia 3: Constraula

III - REHABILITACIÓ HABITATGE I EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

(Projecte Tractor 7) - ODS (7-8)

6. Plan de Rehabilitación de Vivienda “RehabilitAlacant”

Pla de Rehabilitació d'Habitatge “RehabilitAlacant”: La ciutat d'Alacant té un parc d'habitatges molt envellit, amb molts edificis de més de 50 anys i part del procés de degradació i fugida de població de determinats barris alacantins (Juan XXIII, Colonia Requena, Carolines Baixes, Centre Històric, Mercat...) ha estat provocat per l'estat dels habitatges i el creixement desordenat de la ciutat cap a unes altres zones (PAUS-Platja de Sant Joan) que oferixen una qualitat de vida molt superior i han provocat la desertització del que coneixem com la Ciutat Consolidada.

A hores d'ara actuen al mateix temps diferents fenòmens que incidixen en situar l'habitatge com una de les problemàtiques centrals i més complicades de resoldre en el futur d'Alacant:

- Parc d'habitatges buits en el Centre i barris consolidats de la ciutat que no ixen al mercat de lloguer o compra.
- L'envelliment del parc d'habitatges que necessita una potent política d'ajudes públiques per a la rehabilitació i reformes lligades a l'eficiència energètica.

- Impossibilitat d'accés al mercat del lloguer de l'habitatge per a jòvens i famílies monoparentals a causa de la precarització del mercat laboral i la bombolla del preu del lloguer de l'habitatge. Un fenomen que, sens dubte, s'agreuja amb les conseqüències socioeconòmiques de la pandèmia del Covid19.
- Proliferació d'Apartaments Turístics en els carrers del Centre històric, Centre Tradicional i barris com Sant Antoni. Un fenomen que si bé està servint per a la rehabilitació d'edificis tindrà efectes perversos
- Extensió del fenomen de l'habitatge precària o infravivenda en els barris més deteriorats a nivell sociourbanístic.
- Ampliació del volum d'ocupació d'habitatges, que arriben a magnituds molt perilloses en barris com Colònia Requena o Joan XXIII. Açò és provocat, en bona part, per l'indecent abandonament dels Bancs, i ara Fons d'Inversió, del seu parc d'habitatge producte de desnonaments, i l'absència d'una regulació estatal front a este fenomen.
- Açò, simplificant molt, dona lloc a dos tipus de nous inquilins d'estos habitatges:
  - Famílies joves que opten per "entrar" en un habitatge deshabitada donada l'absència d'habitatges socials o l'impossibilitat d'accedir al mercat de lloguer.
  - Màfies lligades a l'ocupació i ús de l'habitatge per a finalitats lligades al tràfic de drogues, la qual cosa provoca seriosos problemes de convivència que bàsicament afecten persones majors i que s'irradien no només a les comunitats de propietaris sinó també als barris. Este fenomen ja no és exclusiu dels barris del Nord d'Alacant sinó que ha baixat a unes altres zones com Garbinet o Carolines Baixes. Davant açò, no hi ha una regulació legal clara i operativa, ni una resposta social que vaja més enllà de solucions policials.

Benauradament la Generalitat Valenciana, a través de l'EVHA, està actuant, després de molts anys d'abandonament, en els barris on es concentra la seua propietat d'habitatge pública, barris de "Virgen del Carmen" i Miguel Hernández, amb inversions de rehabilitació i regeneració dels espais comunitaris i acompanyament amb treball sociocomunitari.

"RehabilitAlacant" deu ser **un pla de rehabilitació d'habitatge privada** on les ajudes estiguen dirigides als propietaris de l'habitatge i deu complementar-se amb actuacions de millora d'arquitectura bioclimàtica, **eficiència energètica i accessibilitat**.

Donada l'envergadura del repte caldria buscar fórmules de cofinançament amb la Generalitat Valenciana i l'Estat, mitjançant els Fons Europeus, i abordar-lo des de diferents mirades i perspectives donada la complexitat dels problemes lligats a l'habitatge que en estos moments estan succeint-se a la ciutat.

Fins i tot, es fa necessari destinar recursos a l'assessorament actiu a les famílies i ciutadania sobre les possibilitats d'acollir-se a estes ajudes de rehabilitació d'habitatge i les seues diferents tipologies. Caldria, a la manera que funciona el recurs d'assessorament a les comunitats de propietaris en els barris de la Zona Nord, fer extensiu un recurs de característiques semblants per al conjunt de la ciutat, -hi ha experiències d'esta mena en altres ciutats de l'Estat- que es desenvolupara en els diferents districtes per assegurar que existisca un vertader coneixement dels programes i ajudes lligades a la rehabilitació, sense descartar que es puga habilitar una oficina municipal destinada a tal efecte.

A més, caldria acompanyar este projecte de rehabilitació d'habitatges amb **actuacions d'urbanisme tàctic pensat en amabilitat l'espai urbà**, donant preferència als vianants sobre els cotxes i augmentant el nombre de metres quadrats de zones verdes en els barris de les ciutats.

Objectius

Objectius

- A més d'atendre a la complexa problemàtica que hem descrit adés, este projecte suposa consolidar el sector econòmic de la rehabilitació d'habitatges privats. És a dir, diversificar el model econòmic des d'un dels sectors amb major capacitat de generar ocupació i que deu esdevindre un element tractor d'altres activitats econòmiques auxiliars com ara l'eficiència energètica, digitalització dels habitatges, millores d'accessibilitat per a persones majors i dependents, rehabilitació de façanes...
- Plantejar una estratègia decidida centrada en la rehabilitació d'habitatges pot ser un revulsiu per a nombrosos autònoms i micropimes alacantines

que tenen la seua activitat lligada a la construcció. És l'actuació que genera més ocupació directa i indirecta a mesura que indica la patronal de les grans constructores d'infraestructures SEOPAN, en un recent estudi titulat "Retorno fiscal y empleo generado por la inversión en infraestructuras", on afirma clarament que la inversió pública en habitatge genera més llocs de treball i més retorn fiscal que si es fa la inversió en obra pública.

- Més ocupació: Els actors que intervenen són de quasi totes les famílies professionals i sectors productius.
- Més retorn fiscal: Augment del pagament de l'IVA i altres impostos i augment de la recaptació de les cotitzacions socials, baixada de l'atur. Es valora en un 57% el retorn fiscal sobre la despesa pública generada.

Este Pla incidiria en la revalorització del parc d'habitatges de la ciutat, la regeneració urbana dels barris de la ciutat consolidada i promouria l'eficiència energètica. A més, a més, pot afavorir la qualitat de vida de les persones majors que ara veuen limitada la seua autonomia, per exemple, al vore's atrapades en edificis sense ascensor.

Hauria de complementar-se amb el projecte de Lloguer Segur, proposat per Compromís en el Patronat de l'Habitatge d'Alacant, que té com a finalitat traure al mercat de lloguer habitatges, fora del mercat de grans tenedors, mitjançant la subvenció als propietaris per a rehabilitacions interiors, la garantia jurídica de l'Ajuntament i el control de preus perquè siguen accessibles per a sectors com la joventut o les famílies monoparentals que en estos moments tenen greus problemes per accedir al mercat del lloguer.

L'Ajuntament d'Alacant ja té experiència en altres plans d'habitatge (Pla Racha – Pla d'Erradicació del Chabolisme) i hauria d'aprofitar-la per a afrontar els reptes del segle XXI associats a l'habitatge. Per tant partim d'una experiència prèvia que, tot i no ser perfecta, ha donat resultats innegables i objectius aconseguits. Llàstima que manquen documents d'avaluació d'estes experiències.

7. Sistema de gestió intel·ligent del consum energètic del municipi

Sistema de gestió intel·ligent **sensoritzat de les instal·lacions municipals** (enllumenat, climatització, sistemes de control), posant a disposició d'empreses i instituts tecnològics edificis públics (o barris o zones d'Alacant) per a provar solucions d'eficiència energètica.

Sistema intel·ligent de rec de parcs i jardins que utilitza la informació de sensors i de les estacions meteorològiques i els pluviòmetres per estimar les necessitats hídriques específiques de les plantes i regar només amb l'aigua que les plantes necessiten, en funció de la varietat de les plantes, la humitat del terreny i la predicció climatològica. Aquesta solució permetria rebaixar fins a un 25% el consum i la factura municipal de l'aigua.

8. Smart Contractes d'Energia

La factura de l'electricitat és una despesa rellevant per a totes les famílies, existint moltes que tenen problemes per a fer front a aquesta, el que denominem la pobresa energètica. Aquesta situació pot alleugerar-se mitjançant una xarxa i aplicació basada en blockchain per a la gestió de Smart Contracts d'energia, **que facilite als serveis socials la detecció primerenca de clients vulnerables** en risc d'exclusió perquè puguin beneficiar-se del bo social, aconseguint, a més, major transparència i rapidesa en la gestió, i un sistema auditable no vulnerable a modificacions en les dades.

IV - MODERNITZACIÓ D'ADMINISTRACIÓ LOCAL

9. Projecte lligat a la innovació en l'administració local (Projecte 1) - ODS (11)

L'Administració digital i la transformació digital dels municipis i els seus serveis públics és un dels reptes als quals ens enfrontem en aquest escenari de recuperació. D'una banda, perquè les Administracions Públiques han de respondre a les necessitats de la ciutadania i del teixit productiu i social d'una manera més àgil i efectiva, posant a la seua disposició uns serveis públics més inclusius, eficients, personalitzats, proactius i de qualitat, des de l'eficàcia i l'eficiència. Per una altra, perquè han de ser catalitzadors i palanca de la transformació digital del teixit productiu i social, així com font de solucions als problemes socials, econòmics i mediambientals del seu entorn.

L'Ajuntament hauria d'impulsar la **Plataforma de Govern Obert Smart Alacant basada en Intel·ligència Artificial**, que impulse les dades obertes, la participació ciutadana i la transparència, amb gestió de dades úniques compartides, obertes i georeferenciades. Aquesta plataforma integraria diferents serveis:

- Sistema d'Informació Geoespacial de dades obertes en temps real per a localitzar i monitorar les actuacions municipals: mobiliari, obres en marxa, estat del trànsit, carrers tallats, horaris transport, instal·lacions obertes/tancades, neteja, poda, incidències de la policia.
- Plataforma de participació ciutadana i transparència per a la ciutadania basada en dades obertes i continuament actualitzat a temps real, no sols

fonamentat en les dades tradicionals, sinó també en aquells construïts de manera col·laborativa per la ciutadania. A la plataforma es podran fer consultes geoespacionals, identificant qualsevol recurs actiu de l'Ajuntament en temps real i interactuant amb ell.

- Observatori de les Dades Turistiques, que integre els serveis oferits per administracions públiques i empreses privades: espais culturals, hostellers, hotelers i d'oci, parcs naturals, platges, esdeveniments esportius, comerços, càmpings, espais d'aparcament, zones wifi, serveis sanitaris, informació meteorològica, etc., que oferisca informació en temps real a tots els agents implicats i genere itineraris d'acord amb el comportament, preferències i necessitats dels turistes.
- Plataforma de Gestió integrada de serveis i atenció multicanal Ciutadà 360° i la creació d'una targeta única (en suport físic i virtual al mòbil) i un wallet de l'ajuntament per a possibilitar els pagaments. Implantació de l'expedient 100% electrònic.
- Plataforma de voluntariat per a gestionar les iniciatives en aquest àmbit (per exemple, en les comunitats de veïns per a distribuir tasques d'assistència persones que viuen a soles).

V - GESTIÓ DE RESIDUS URBANS

(Les 3 R: Reduïx, Reutilitza, Recicla)

La Generalitat Valenciana rebrà Fons Europeus lligats a la Manifestació d'Interés per a Municipis de la Conselleria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica. Es tracta del projecte tractor d'Alta eficiència en la recollida selectiva de residus domèstics. Estos fons es distribuirà mitjançant concurrència competitiva entre els projectes que presenten els Ajuntaments. Deuen ser projectes lligats a la millora de l'eficiència en la gestió i recuperació de residus. Es tracta d'economia circular que impacta en un dels majors problemes de les ciutats del segle XXI.

10. Instal·lació de software en el 5é contenidor d'orgànica

La separació en origen dels residus orgànics és la millor estratègia per a adaptar-nos a les exigències de la UE en matèria de recuperació i reciclatge de residus urbans. Per això, cal destinar recursos municipals a este projecte, multiplicar el nombre de contenidors d'orgànica als carrers de la ciutat, activar campanyes contínues de conscienciació ciutadana, habilitar canals de recollida amb els grans productors d'orgànica (Canal HORECA) i informatitzar tota la xarxa del 5é Contenedor destinat a la matèria orgànica.

Es tracta d'implementar la informatització de la xarxa de contenidors d'orgànica, per tal d'**introduir en control i la fiscalitat verda** en funció de la quantitat de residus urbans que cada família disposa en els contenidors d'orgànica. La separació en origen és la millor manera d'avançar en la recuperació i reciclatge de

residus, allargar la vida útil de l'abocador i és la millor estratègia per augmentar la conscienciació cívica de la ciutadania respecte a la necessitat del reciclatge. A més, s'ha d'introduir la progressivitat fiscal verda, premiant a aquells que actuen de forma responsable i penalitzant a qui no ho fa, tot impulsant un sistema de bonificació informatitzat (per blockchain) per a recompensar a la ciutadania per la separació dels residus, amb descomptes en impostos o, per exemple, amb bons descompte en el comerç de proximitat, el transport urbà o accés a la cultura.

Este projecte s'ha de complementar amb importants inversions en la planta de Fontcalent (CETRA), tal com ha anunciat l'equip de govern mitjançant la demanda de fons europeus, per adaptar la planta a l'augment de la separació d'orgànica amb la finalitat d'obtindre recursos per a la gasificació i la generació de compost de qualitat.

11. Instal·lació d'una compostera metropolitana

Seria una proposta d'ambit comarcal que estava valorant-se des de fa temps des de la **Mancomunitat de l'Alacantí**, que caldria que fóra l'entitat que presentara la Manifestació d'interés avalada pel conjunt de Plenaries municipals de la comarca de l'Alacantí.

VI - EMPRENDURISME DIGITAL I INNOVACIÓ

(Projectes tractors 2-3)

12. Capçalera d'Innovació (ESCORXADOR)

Tenemos una oportunidad única para reactivar un buen proyecto que lleva unos años en los cajones de la Agencia de Desarrollo Local esperando financiación.

Objetius:

- Generar un **ecosistema d'innovació a Alacant** amb triple impacte: social, econòmic i mediambiental.
- Coordinar els agents del Sistema d'Innovació a Alacant.
- Orientar a Alacant cap als reptes europeus: doble transició digital i verda.
- Orientar les polítiques públiques d'innovació.
- Coordinar les actuacions locals amb les supramunicipals i autonòmiques des d'una perspectiva territorial.
- Desenvolupar innovació amb base tecnològica però des de la participació ciutadana, la igualtat, la transparència i govern obert, l'ocupabilitat i treball, i l'emprenedoria innovadora.

Àrees/Espacios

- Comunitats d'emprenedoria i innovació.

- Generar entorns de treball i col·laboració temàtiques (mobilitat, salut...), i xarxes de contactes amb agents locals que ajuden als emprenedors en el desenvolupament dels seus projectes. A través d'aquestes relacions, també ajuden a desenvolupar i enfortir l'ecosistema d'innovació local.
- Laboratoris d'Innovació.
  - Promouen la innovació urbana orientada a les persones i el territori amb actuacions amb potencial transformador en àrees econòmiques i socials sobre les que focalitzar polítiques d'innovació.
  - Treballen des de la perspectiva col·laborativa de la quàdruple hèlix de la innovació: administració pública, sector privat (empreses, professionals independents, escoles de negoci...), agents del coneixement (Universitats i Instituts Tecnològics) i societat civil.
  - Treballen en el descobriment d'oportunitats per a identificar els reptes que cal abordar per a donar resposta als principals problemes d'Alacant: turisme, medi ambient, mobilitat, envelliment/soledat no desitjada...
  - Impulsen projectes pilot/experimentals d'innovació col·laborativa públic/privada, que posen a prova solucions tecnològiques per a comprovar la seua viabilitat.
- Incubadora i acceleradora d'empreses de base tecnològica.
  - Enfocada a la mentorització i acompanyament de startups, on s'impulsi la creació i el creixement de noves empreses, i on es generen sinergies a través del foment de relacions formals-informals i operatives amb universitats, centres de recerca i altres institucions d'educació superior.
  - Amb presència de grans empreses consolidades que funcionen com a empreses tractores.
- Programa de transformació digital de les empreses.
  - Orientat a sectors d'especial rellevància a Alacant: comerç de proximitat, hoteleria/hosteleria...

- Amb servei d'Assessor Digital, que ajude a les empreses a executar els seus plans de transformació digital, i plans d'acompanyament i mentorització personalitzats.
- Amb col·laboració d'institucions (Universitats/Instituts Tecnològics) i públic privat (Cámara de Comerç, CEV, empreses consolidades, escoles de negoci...)
- Nòmades digitals.
  - Espai de serveis i participació en projectes per a l'atracció dels nòmades digitals.

VII - INCLUSIÓ SOCIAL

(Projecte Tractor 11) – ODS 1,10,11

Pla d'Infraestructures Socials 2020-2024

La Conselleria de Polítiques Inclusives ha preparat una estratègia per a construir nous centres de caràcter social i superar la carència d'infraestructures socials al llarg del territori, la qual cosa s'ha inclòs entre les prioritats de la Generalitat Valenciana. És una mena de Pla Edificant en l'àmbit social on és imprescindible la col·laboració entre l'Ajuntament i Conselleria. Mentre ciutats com a València, i d'altres menors com Castalla o Mutxamel, han acordat ja moltes actuacions, **l'Ajuntament d'Alacant no ha presentat encara cap proposta a la Conselleria.**

13. Construcció de Centre Sociocomunitari en Colònia Requena i Centre de Majors a Benalua

Són dues reivindicacions històriques en estos barris i estan avalades per informes tècnics. Per eixe motiu, cal aprofitar la predisposició de Conselleria i l'existència de finançament europeu.

El barri de **Benalua** té una tercera part de la població major de 65 anys, i cap equipament de caràcter sociocomunitari, més enllà del Centre de Salut i una xicoteta biblioteca.

Pel seu costat, el barri de **Colònia Requena** és l'epicentre de problemes d'exclusió social. Ara com ara, la crisi sanitària, i les seues conseqüències socials, han evidenciat la necessitat d'un equipament d'esta mena que puga atendre la demanda d'usuaris del barri, i descongestionar així el Centre Social de Gastón Castelló, així com desenrotllar programes d'atenció comunitària per a menors i persones majors que estan en el centre de la vulnerabilitat. Sens dubte l'atenció social ha d'anar acompanyada amb resoldre problemes derivats de l'habitatge que ressenyàvem en punts anteriors.

VIII - CULTURA I PATRIMONI

Òbviament donem suport al projecte de recuperació de la titularitat i la valoració dels antics dipòsits de "La Britànica". És una reivindicació històrica que Compromís ha defensat reiteradament a l'Ajuntament i al Congrés.

La cultura, el patrimoni alacantí, representa un dels elements més potents de la projecció de la identitat ciutadana, la qual cosa ens demanda actuar sobre ell mitjançant una mirada proteccionista i associada a les oportunitats que ens aporta la innovació. A més, a més, signifiquen aliats de primer ordre per a millorar la nostra imatge turística de ciutat per a conèixer i gaudir.

14. Plataforma de realitat augmentada del patrimoni cultural "L'altra Alacant"

Una aplicació que permeta la possibilitat de **conèixer com era Alacant en el passat** i visitar virtualment els espais de la ciutat que no han sobreviscut, per diferents raons, al pas del temps: la Rambla, l'ermita del Raval Roig, la Muntanyeta, l'antic "Malecò"... , al mateix temps que es pot interactuar amb ells.

15. Sistema de monitoratge d'elements patrimonials municipals

Per a la **conservació preventiva del patrimoni**, amb control de paràmetres ambientals, estructurals i d'ús de l'edifici patrimonial, així com la seua anàlisi en temps real. P. ex. Palau consistorial, Castell de Santa Bàrbara...

Reflexions finals

Alacant en l'escenari de la renovació urbana: bon govern, aliances i transversalitat

Cal concebre la recepció de fons per a la reconstrucció integralment com una nova etapa a la ciutat i no com la mera aportació econòmica per a solucionar problemes urgents i costos humans molt dolorosos, que urgeixen a la solidaritat i a les polítiques d'igualtat. Una ciutat com Alacant està també regida pels principis constitucionals de l'Estat social i democràtic de dret, que obliguen als poders públics al fet que les seues polítiques preferents busquen eliminar els obstacles que dificulten que la llibertat i la igualtat siguin reals i efectives. En les circumstàncies actuals es tracta d'**incorporar a les polítiques estrictament socioeconòmiques objectius de bon govern**, almenys amb els següents eixos:

- Incrementar la transparència de les institucions públiques i ampliar-la a entitats col·laboradores i receptores d'ajudes;
- Articular mecanismes de prevenció del frau i la corrupció;
- Fonamentar noves fórmules de participació que superen les anteriors, basades quasi exclusivament en els interessos territorials;
- Incorporar a la gestió de transparència, participació i gestió administrativa de mètodes antiburocràtics, digitalització, etc.;
- Articular nous llenguatges i fórmules de connexió entre els poders públics i la ciutadania que generen una interfície comprensible, amb objectius comuns comprensibles, avaluable i verificable a través de procediments de rendició de comptes.

Des d'un altre punt de vista, la gestió i el bon govern de base urbana ha de tendir a emfatitzar el número 17 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, que aprecia i incita a trobar en les aliances socials, flexibles i de geometria variable, autèntics i renovats protagonistes de la vida ciutadana, una cosa de la qual Alacant ha emmalaltit per dècades. Aqueixa cultura de les aliances hauria de perseguir l'establiment de línies transversals de definició i acció que impregnen actuacions molt variades, però que, permeten dotar a la ciutat d'una major

llegibilitat i de senyals d'identitat renovats molt útils en nous moments per al turisme, l'economia digital o les indústries culturals.

Aquest horitzó de renovació col·lectiva no s'esgota, ni de bon tros, entorn dels objectius d'aquest document, però han de tindre's en compte, almenys, des de dos punts de vista:

1. Han de contribuir a **apuntalar objectius concrets**, des del punt de vista que una metodologia alternativa farà possible la seua aplicació i desenvolupament.
2. Poden servir per a **deduir principis a aplicar**, en les diverses classes d'ajudes i en les fases dels procediments, com a condicions per a la seua distribució i control, ja que un perill evident, a vegades ja esgrimit en el debat públic, és que l'al·luvió d'ajudes pot promoure nous episodis de corrupció.

Dins de la idea de període de renovació integral i no de mer repartiment de fons, cal inscriure aquests principis en una pedagogia social que, al seu torn, siga armadura d'aliança entre actors de la societat civil i els poders públics. En aquest marc es proposa:

- A. Desenvolupament d'un portal únic de transparència, participació, queixes i sol·licituds d'ajudes, no incompatible amb una "finestreta" única amb assistència d'experts i en connexió amb entitats empresarials i professionals.
- B. Convenis d'aportació solidària de Col·legis Professionals o Facultats universitàries per a assessorament en la tramitació de fons i ajudes.
- C. Desenvolupament d'eines de participació social basades en la detecció de problemes, ubicació -geolocalització, etc.-.
- D. Encarregar a l'Agència Anti Frau d'un Mapa de Riscos i de punts negres que afavorisquen la corrupció en l'atribució d'ajudes i en la gestió pública.
- E. Establiment de requisits de "joc net" i de prevenció a mitjà i llarg termini per a la recepció d'ajudes, com ara: exigència de pagament amb targeta electrònica, reforç de controls que eviten l'economia submergida, les infraccions en les ordenances laborals o en mesures sanitàries.

- F.** Afavorir la creació de cooperatives d'usuaris o entre petites empreses per a la gestió comuna, l'establiment de mesures d'assegurança de les activitats, d'accions de màrqueting i publicitat, de formació dels amos, autònoms i empleats, i que servisca de criteri favorable a ajudes i subvencions.
- G.** Establir tres àrees experimentals -per exemple Benalua, Sant Blai i Carolines- de "Territoris Socialment Responsables", amb fórmules d'integració i co-governança en els assumptes del territori per al seu ús responsable, cura sostenible, accions solidàries, digitalització d'informació i serveis, etc., d'empreses de serveis, comerç i activitats hostaleres, així com entitats veïnals i d'un altre tipus. Amb l'assessorament i formació per la Càtedra de Responsabilitat Social de la UA, Fundació Mediterrani, etc.
- H.** Creació d'un Eix Estable d'accions: "Alacant: Europa/Mediterrani", que funcione com un aglutinador de propostes, iniciatives de tipus transversal i que permeta incorporar a la dinàmica ciutadana a l'EUPO, Casa Mediterrani, col·legis, entitats culturals, etc.

